

אדון היהודים והגויים

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: מתי 14:1-21; שמות 14:3; מתי 14:22-33; ישעיה 13:29; מתי 15:1-20; מתי 15:21-28.

פסוק לשינון: "אֲנִי יְהוָה קְרָאתֶיךָ בְּצַדֵּק וְאַחֲזֶק בְּיַדְךָ וְאַצְרְךָ וְאַתְּנֶנְךָ לְבְרִית עִם לְאוֹר גּוֹיִם". ישעיה 6:42.

במתי 15:24 אומר ישוע במפורש "לא נשלחתי אלא אל הצאן האובדות אשר לבית ישראל." ללא ספק היה ריכוז פועלו של ישוע עלי אדמות בבית ישראל. אולם כתבי הקודש כולם מראים כי עם ישראל לא היה העם היחידי שאיכפת היה לאלוהים ממנו. הסיבה לבחירתם של עם ישראל היתה לברך את כל משפחות האדמה. "כה-אמר האל יהוה בורא השמים ונוטיהם רקע הארץ וצאצאיה נתן נשמה לעם עליה ורוח להלכים בה: אני יהוה קראתיך בצדק ואחזק בידך ואצרך ואתנך לברית עם לאור גוים: לפקח עינים עורות להוציא ממסגר אסיר מבית כלא ישבי חשך" (ישעיה 42:5-7). מעם ישראל, או ליתר דיוק, דרך המשיח צאצא עם ישראל- ביקש אלוהים להימצא בלב כל אדם בעולם. השבוע נראה עוד מניסיונותיו של אלוהים לבוא לליבותם של נזקקי הישועה.

האכלת רעבים ללחם

אחד המעשים הידועים ביותר של ישוע היה האכלת חמשת אלפים אנשים "מִלְבָּד הנָּשִׁים וְהַטָּף" (מתי 14: 21). אולם כמו עם כל סיפור בברית החדשה, הסיפור הזה מתרחש בהקשר שעוזר לנו להבין לעומק את משמעות מעשיו של ישוע.

קיראו את מתי 1-14: 21. מה קרה לפני הנס הזה ואיזה חלק היה לנס זה במה שקרה בהמשך?

שימו עצמכם בנעליהם של השליחים. יוחנן המטביל היה אדם שה' החשיב כלבבו. אך עובדה זו לא הועילה לו כי בסופו של דבר הוא הוצא להורג. השליחים היו אלו שמסרו לישוע את החדשות הרעות. למרות שלא נכתב על כך דבר, לבטח אירוע זה הרתיע אותם במיוחד, ואמונתם עמדה למבחן. ונראה שאחרי מה שעשה ישוע הם די התעודדו. קיימת משמעות עמוקה יותר לסיפור מעבר למצב רוחם המרומם של השליחים. כשהאכיל ישוע את האלפים לא יכלו הסועדים שלא להיזכר במן שאלוהים הוריד מן השמיים עבור אבות אבותיהם במדבר.

"התפתחה מסורת ביהדות שהמשיח יבוא בחג הפסח ושיחד עם ביאתו יירד מן מהשמיים שוב... כך שכשהאכיל ישוע את חמשת האלפים לפני חג הפסח אף אחד לא הופתע כך שהקהל יכול היה לשער ולשקול אם אכן הוא המשיח ואם עתיד היה לעשות נס גדול יותר בהאכלת העם כולו מן באופן מתמיד". (גיון פאוליאן, "מגבר כתבי הקודש חיי השפע", בווייס: אירגון הוצאת דפוס פסיפיק, 1995, עמ' 130, 140). זה היה המשיח שרצה העם: משיח שידאג לצרכיהם החיצוניים. ברגעים אלה נכון היה העם להכתיר את ישוע כמלך וסירובו עלול לאכזב אותם קשות. היו להם ציפיות, וכשלא נענו ציפיות אלו רבים הפנו גבם לישוע אף על פי שהוא בא לעשות עבורם הרבה מעבר לציפיותיהם הגשמיות.

באילו מובנים יכולות ציפיותיכם מאלוהים להיות צרות אופקים?

ליבו של הצבוע

"וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי יְעֹנָן כִּי נִגַּשׁ הָעַם הַזֶּה בְּפִי וּבִשְׂפָתָיו כְּבָדוּנִי וְלִבּוֹ רַחֵק מִמֶּנִּי וְתִהְיֶי יִרְאָתָם אֶתִּי מִצֹּת אֲנָשִׁים מִלְמַדָּה". (ישעיה 29: 13).

למרות שהאדון דיבר אל עם ישראל דאז, איזה מסר עכשווי קיים כאן לקהילה בימינו? מהם שני הנושאים העיקריים שלגביהם מזהיר אותם האדון וכיצד נוודא שאיננו חוזרים על אותם טעויות?

מאות בשנים לאחר שישעיהו ניבא זאת, היה זה ישוע שציטט את הנביא בעת עימות עם מנהיגי הדת. קיראו את מתי 15: 1-20. מהו הנושא העיקרי כאן וכיצד ה תייחס ישוע לנושא הזה?

במועד מסויים לאחר שובו לכפר נחום התעמת ישוע עם מורים יהודים בנושא טומאת האדם. מורי העם הוסיפו למצוות אלוהים חוקים, כללים ותקנות שונים העוסקים בטומאה החיצונית של האדם. לדוגמה היו הם אמורים לרחוץ ידיהם בצורה מסויימת. אולם חסידיו של ישוע לא טרחו למלא כללים אלה ולכשהצביעו על-כך הפרושים והסופרים הירושלמים הגיב ישוע במילים קשות. הוא גינה את שיכול להכשיל כל אחד מאיתנו: הצביעות. מי בינינו לא היה אשם בצביעות מתי שהוא בעבר, מי לא גינה חברו בלב או בפה בעוד שעשה הוא עצמו את אותו הדבר או גרוע מכך? אם לא נהיה זהירים, לכולנו הנטייה לראות את חסרונותיהם של אחרים בעודנו עיוורים לחסרונות שלנו. צביעות היא משהו שיש לנו נטייה טבעית אליה.

כולנו שונאים צביעות המתגלה באחרים. קל כל-כך לראות אותה בחיי האחרים. כיצד נוכל לוודא שהיכולת שלנו לראות בבירור את הצביעות בחיי הזולת תבוא לידי ביטוי גם בחיים שלנו?

פירורים הנופלים מהשולחן

לאחר נס ההאכלה, ניסי הריפוי ונשיאת הדרשות לעמו, העם היהודי, מקבל ישוע החלטה לשינוי דרמטי. הוא עוזב את מרכז פעילותו, את איזור מגוריהם של היהודים ונכנס לחבל ארץ הגויים.

קיראו את מתי 28-21:15. כיצד עלינו להבין את התיעוד הזה?

מבחינות רבות אין סיפור זה קל לקריאה והבנה משום שאין לנו את היתרון שבשמיעת סוּן הדיבור ומראה פניהם של בני השיחה. ישוע מתעלם מהאישה, ואחר כך כשהוא פונה אליה נשמעות מילותיו חדות ונוקשות: **"לא נָאָה לְקַחַת אֶת הַלֶּחֶם שֶׁל הַבָּנִים וְלִזְרֹק אוֹתוֹ לַכְּלָבִים"** (מתי 26:15)

מה היה קורה אם הייתם מנסים גישה זו? מישהו שואל אם אפשר קצת במבה ואתם מגיבים: 'זה לא נאה להשליך את הבמבה שלי לכלבים'. זאת לא בדיוק הדרך הנכונה להתייחד עם אנשים, לא כן? למרות זאת להלן מספר עובדות לשיקול דעתכם. ראשית, אמת היא שהיהודים החשיבו את הגויים בזמן ההוא לכלבים, שדימו אותם לכלבים מאוסים מוכי שחין המתרוצצים ברחובות. אולם ישוע משתמש בכינוי חיבה, ביוונית המונח הוא כלב קטן, גור, יצורים שנחשבים לבני בית לפחות, שניזונים מתחת לשולחן האוכל. שנית, אישה כנענית זו מכנה את ישוע: 'בן דוד'. מה שמראה על בקיאותה ביהדותו של ישוע. כמו כל מורה טוב, בוחן אותה ישוע בדיאולוג איתה.

קרייג קינר כתב: 'ייתכן כי הוא מבקש ממנה להבין את שליחותו וזהותו האמיתיים שמה היא תחשיב אותו כאחד מהמכשפים הנוודים שאליהם נהרו הגויים לבקש גירוש שדים. אולם מה שבטוח הוא שישוע מזמין אותה להכיר בעדיפותו של עם ישראל בתוכנית האלוהית, הכרה שתהיה הודאה גם כן אודות המצב התלתי שלה... אפשר להשוות בין דרישתו של אלישע כלפי נעמן לטבול בירדן בניגוד להעדפתו של נעמן לטבול בנהרות ארם- אֶבְנָה וּפְרָפֶר...דבר שהביא להכרה על-ידי נעמן באלוהי ישראל ואדמתם' (מלכים 17-18:5). ('הבשורה על-פי מתי: פרשנות חברתית-רטורית', עמ' 417).

ודבר נוסף, סביר להניח שאשה זו היתה ממעמד עליון בחברה היוונית וייתכן שהיתה חלק מקבוצת אנשים 'שלקחו לחם השייך ליהודים עניים מרודים ששכנו באיזור עיר הנמל צור...ועכשיו...הופך ישוע את יחסי הכוחות, משום שהלחם שישוע בא לתת שייך לעם ישראל קודם לכל...; 'יווניה' זו חייבת להתחנן לעזרה מיהודי נודד'. 'הבשורה על-פי מתי: פרשנות חברתית-רטורית', עמ' 417. זאת לא פיסקה קלה להבנה אבל ניאלץ לבטוח בישוע. בדו השיח הזה מעניק ישוע כבוד לאישה הזו כשם שנהג באישה השומרונית על אם הבאר. היא קיבלה רפואה למען ביתה ואמונתה בן דוד בערה בקירבה.

אדון הגויים

קיראו את מתי 39-29:15 והשוו עם מתי 21-13:14. מהם הדימויים ומהם ההבדלים בין שני הסיפורים?

רבים אינם מודעים לכך שישוע האכיל אלפי אנשים פעמיים, פעם אחת את היהודים ופעם אחת את הגויים. בשני המקרים היתה לישוע חמלה כלפי ההמונים. זה מדהים לחשוב על אלפי גויים שבאים ללמוד, מקבלים אהבה ואוכל מרבי יהודי. היום במבט לאחור כאשר אנו הוגים באוניברסליות של הבשורה (רוב קוראי הבשורה כיום אינם יהודים), אפשר בקלות לפספס כמה מדהים ובלתי צפוי אירוע שכזה נראה לאנשים בזמנו, ליהודים ולגויים כאחד. אין ספק אם כן שישוע ביקש להוציא את כולם מהאזור הנוח שלהם. אולם זו בדיוק היתה תוכניתו של אלוהים מאז ומתמיד, למשוך את כל משפחות האדמה אליו. פסוק מדהים בתנ"ך מעיד על אמת זו: **"הָלוֹא כִּבְנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְאֻם-יְהוָה, הָלוֹא אַת-יִשְׂרָאֵל הָעֲלִיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִמִּצְרַיִם וְנֹאֲכָרִים מִקִּיר".** (עמוס 9:7). מה אומר אלוהים כאן? האם הוא אומר שהוא מעוניין בחייהם של עמים אחרים ולא רק עם ישראל? האם הוא מעוניין בפלישתים? קריאה זהירה בתנ"ך מגלה אמת זו שוב ושוב, למרות שהיא הפכה מעורפלת ומעומעמת במהלך הדורות עד שבזמן שנוסדה הקהילה של הברית החדשה רבים מהמאמינים היו צריכים ללמוד אמת מקראית בסיסית זו כבפעם הראשונה.

קיראו את רומיים 12:1-4. באילו דרכים מראים פסוקים אלו את האוניברסליות של הבשורה ואת הבשורה עצמה?

חומר נוסף למחשבה: משיחי שוחח עם סטודנטים בקמפוס חילוני. לאחר שעשה שימוש בכל הטיעונים הידועים הוא שינה כיוון ואמר: "אתם יודעים מה, כשהייתי בגילכם ולא האמנתי באלוהים, מדי פעם משהו שיכנע אותי שאולי אלוהים כן קיים, תמיד דחקתי את הרעיון ממחשבותיי. למה? בגלל שידעתי שאם באמת אלוהים קיים, משמע שלפי סגנון חיי אני בצרות צרורות." מצב הרוח השתנה מייד. עשרות בעלי מצפון החלו לפנות בו-זמנית כנגד עצמם. היה זה כאילו עלתה טמפרטורת החדר מהחיכוך שמאחורי הפנים שנעשו חסרי מנוח לפתע. בוודאות, הוא היכה על שורש. סטודנטים אלו, שלא היו משיחיים וכנראה שלא היו מודאגים בנושא עשרת הדיברות, עדיין הרגישו שלא הכל כשורה בחייהם מבחינה מוסרית ושאלו אותם איך ישנו אלוהים, יהיה עליהם לתת הסברים רבים לשאלות בקשר לסגנון חייהם. אולם כמשיחיים שאמורים להיות מכוונים לקנה המידה המוסרי של אלוהים איננו צריכים להרגיש אי נוחות בעומדנו בפני מציאות אלוהית מוסרית, וזאת בזכות הבטחת הבשורה. בין אם אנו יהודים אם לאו, כשעומד בפנינו חטאינו, נוכל למצוא מקלט בצידקתו של המשיח המוצעת לנו "על-ידי אַמּוּנָה לְאֵל תְּלוֹת בְּמַעֲשֵׂי הַתּוֹרָה" (רומיים 3: 28). כשמתחדדת רגישותנו לחטאים שלנו נוכל לתבוע את ההבטחה "לִכֵּן אֵין עֲכָשׁוּ שׁוּם הַרְשָׁעָה עַל אֵלֶּה שֶׁנִּמְצְאִים בְּמִשְׁיַח יֵשׁוּעַ הַמֵּתֵּהֶלְכִים שֶׁלֹּא כִּבְשׂוּ אֶלֶּא לְפִי הָרוּחַ" (רומיים 8: 1).

"זה לא משנה אם זה יהודי או בן עם אחר, בלי שום הבחנה בהפרשי גילאים, דרג, לאום או זכות יתר דתית, כולם מוזמנים לבוא אליו (לישוע) ולחיות" (אלן גיי ווייט, "חמדת הדורות", עמ' 403).

שאלות לדיון:

1. קיראו את מתי 12:1-16. למה, אתם סבורים, שהתכוון ישוע כשאמר: "שִׁימוּ לְבַבְכֶם וְהִזְהִרוּ מִשְׂאוֹר הַפְּרוּשִׁים וְהַצְּדוּקִים." השליחים חשבו שהוא דיבר על חמץ במובן המילולי. במהלך הפסח היהודים נזהרו וביערו חמץ ובתוך כך הם חשבו שהוא התכוון שלא לקנות לחם- חמץ. אולם ישוע התכוון למשהו יותר עמוק מזה, מה זה היה?
2. המסר הראשוני שצריך לנבוא מהאמונה המשיחית צריך להיות אהבת המשיח לכל בני האנוש. אנו חוטאים השקועים במאבק, אחרי הכל, ולאף אחד מאיתנו אין סיכוי מלבד ישוע המשיח. לרוע המזל יכול המסר הזה לעיתים להיראות כאילו שאנו שופטים לכף חובה, יהירים, שחצנים, ורואים עצמם כנעלים על כל אדם. בעקבותיו של ישוע כיצד נוכל כקהילה להראות טוב יותר את חמלתנו לכל אדם?